

Romantizirane imaginacije Drugog i Drugosti

Psijatar Franco Basaglia, vizionar i idejni začetnik pokreta Demokratske psihijatrije ravnao je Psihijatrijskom bolnicom u Trstu od 1970. do 1979. godine. Za vrijeme tih revolucionarnih godina Basaglinom zaslugom je u Italiji donesen Zakon 180 (Legge 180 – Basaglin zakon) koji će reformirati psihijatriju u Italiji i u svijetu te otvoriti put novim i inkluzivnijim oblicima terapije. Upravo je Basaglinom djelovanju posvećena izložba *Romantizirane imaginacije drugog i drugosti*. Izložba je nastala kao rezultat terenskog istraživačkog rada u sklopu programa Ljetne škole Akademije likovnih umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu koja je održavana od 13. do 22. lipnja 2023. godine u Grožnjanu. Terenski rad, istraživanja, predavanja i radionice u okviru škole polazili su od propitivanja ideje, imaginacije, reprezentacije i percepcije Drugog i Drugosti, putem dva različita pogleda i kulture; hrvatske i talijanske. Studenti i studentice Akademije likovnih umjetnosti surađivali su s članovima udruge Coperativa Sociale La Collina, na lokacijama Parco di San Giovanni u Trstu, Parco Basaglia u Gorici u Italiji i u prostorima Ljetne škole u Grožnjanu. U sklopu programa Ljetne škole Tomislav Peharda predstavio je svoj istraživački rad u području palijativne terapije i šamanizma u Općoj bolnici Pula, dok je profesorica Janka Csernák (Sveučilište Moholy-Nagy, Budimpešta) u Grožnjanu održala predavanje i radionicu iz područja socijalnog dizajna. Terenski rad, predavanja i radionice u Ljetnoj školi zasnivali su se na različitim medijskim iskustvima, participativnim umjetničkim praksama i kolaborativnim istraživačkim procesima. U Galeriji Putolovac svoje umjetničke radove kreirane za vrijeme Ljetne škole predstavljaju studentice Carolina Barbarić, Lucija Bogunović, Iva Bagarić, Matea Despot, Lea Plaščar, Mihaela Rašica i Laura Stojkoski; studenti Samuel Matijević i Leonardo Losciale; profesori/voditelji Ivan Fijolić i Josip Zanki; članovi La Coline Pavel Berdon i Diego Porporatti; suradnik škole Matija Debeljuh. Prva grupa radova nastala je u vrijeme održavanja Ljetne škole ili poslije, doradom prikupljenih materijala, odnosno vizualnih i tekstualnih bilježnja. Istraživačkih postupaka i terenskog rada. U zajedničkom performansu *Točka susreta* Carolina Barbarić improvizira na klaviru dok Pavel Bredon recitira Maldorova pjevanja. Carolina Barbarić predstavlja se i portretima Pavela (Bredona) i Diega (Porporattija) kreiranih nakon iskustva zajedničkog rada u školi. Diego Poporatti stvorio je rad u trajnom nastajanju – seriju crteža-portreta u kojima glave portretiranih osobe transformira u glave konja referirajući se tako na skulpturu koja se nalazi u parku nekadašnje Psihijatrijske bolnice u Trstu. Lea Plaščar pak u svom performansu, nastalom kotrljanjem po motovunskoj padini oživljava igre i snove iz djetinjstva. Samuel Matijević i Leonardo Losciale realizirali su zajednički rad *Vježbanje drugosti* na prostoru nekadašnjeg grožnjanskog gumna, referirajući se na odnose tijela, prostora i pokreta. U kratkoj dokumentarnoj formi *Gdje mi je potrebno samo malo* Mihaela Rašica bilježi svjedočanstva o snovima sudionika i sudionica Ljetne škole. Iva Bagarić dokumentirala je svoje šetnje po Grožnjanu kreirajući rad koji se zasniva na tri čula, vida (fotografska dokumentacija), zvuka (*soundscape*) i dodira (reljef). Posljednji rad u ovoj grupi, onaj Matije Debeljuha, dekonstruira romantičnu viziju Istre, granu smokve u dramatičnom svjetlu. Druga grupa radova

nastala je nakon završetka Ljetne škole i temelji se na stečenim iskustvima i propitivanju ideja Drugosti. Matea Despot realizirala je rad *Zapažanja: ČOVJEK-BILJKA* koji se sastoji od serije fotografija ljudi – lica (ili figure) prekrivenih žbunjem, preispitujući u istima ništavilo persone u odnosu na prirodu. Leonardo Losciale u svojoj skulpturi portretira fluidnost bića Pavela i Diega postavljajući ih na postament-*skateboard*. Mihaela Rašica također koristi formu portreta, vješto bilježeći poetičnost i performativnost lica Pavela i Diega, nadopunjujući iste *magičnom televizijom*, objektom posvećenom čuvenom Pavelovom radu (u naravi mobilnom aparatu ugrađenom u prazni ekran). Laura Stojkoski poigrava se s Diegovim konceptom dimenzija i vremena pretvarajući ih u slikovni zapis na materiji platna. Samuel Matijević u svom radu *Zaziv drugosti* koristi format participativne skulpture dok Lucija Bogunović svojim radovima *Ja čitam na talijanskom* i *Ja čitam na hrvatskom* briše granicu između osobne povijesti i ideje Drugosti. Voditelji Ljetne škole Ivan Fijolić i Josip Zanki predstavljaju se svojim poetičnim viđenjem liminalnosti bića koristeći digitalni format (Fijolić) i crtežima demonskih bića (Zanki). Terenskim radom i umjetničkim istraživanjima u okviru Ljetne škole nastojalo se zajedno sa studenticama i studentima retematizirati i transformirati pojam Drugog i Drugosti koristeći se upravo nasljeđem inovativnih terapijskih metoda Franca Basaglie. Za razliku od romantizirane imaginacije ova izložba otvara novi pogled na Drugog i Drugost, temeljen na direktnom iskustvu, otvorenoj komunikaciji i viziji života bez rešetaka, upravo onako kako je to na terenu u Gorici pokazao Pavel Bredon; uzvikujući riječ 'Revolucija' pokazao je svijet potpune slobode.

Josip Zanki